

Murrayová proti Spojenému království, rozsudek velkého senátu ze dne 28. 10. 1994

Stěžovatel: Murrayová

Žalovaný stát: Spojené království

Číslo stížnosti: 14310/88

Datum: 28.10.1994

Článek Úmluvy: čl. 13

čl. 5 odst. 1

čl. 5 odst. 2

čl. 5 odst. 5

čl. 8

Rozhodovací formace: Velký senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: diskriminace, práva obhajoby, spravedlivé projednání, spravedlivý proces

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

28. října 1994

VĚC MURRAYOVÁ

(Rozsudek ve věci Murrayová versus Spojené království)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající podle článku 51 Jednacího řádu Soudu ve velkém Senátu, který tvořili následující soudci: R. Ryssdal, předseda, R. Bernhardt, F. Golcüküklü, R. Macdonald, A. Spielmann, S. K. Martens, I. Foighel, R. Pekkanen, A. N. Loizou, J. M. Morenilla, Sir John Freeland, A. B. Baka, M. A. Lopes Rocha, L. Wildhaber, G. Mifsud Bonnici, J. Makarczyk, P. Jumbrek, K. Jungwirth, a dále H. Petzold, úřadující tajemník Soudu, po neveřejné poradě, která se konala dne 23. dubna a 21. září 1994, vynáší následující rozsudek, který byl přijat posledně uvedeného dne:

POSTUP

1. Případ byl Soudu předán Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) dne 7. dubna 1993, a to v rámci tříměsíční lhůty stanovené ve článku 32 odst. 1 a článku 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 14310/88) proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irsku, předložené Komisi podle článků 25 a 28 paní Margaret Murrayovou, panem Thomasem Murrayem, panem Markem Murrayem, slečnou Alanou Murrayovou, slečnou Michaelou Murrayovou a slečnou Rossinou Murrayovou, kteří jsou irskými občany, dne 28. září 1988. Žádost Komise se opírala o články 44 a 48 a o prohlášení, kterým Spojené království uznalo obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem žádosti bylo získání rozhodnutí,

zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků žalovaného státu podle článku 5 odst. 1, 2 a 5, článku 8 a článku 13 Úmluvy.

2. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ust. 33 § 3 (d) Jednacího řádu žadatelé uvedli, že si přejí se zúčastnit řízení, a ustanovili právníky, kteří je budou zastupovat (ust. 30). Vláda Irska, které tajemník Soudu připomenul její právo intervenovat (článek 48 /b/ Úmluvy a ust. 33 § 3 /b/), nenaznačila žádný úmysl tohoto práva využít.
3. Do ustaveného Senátu byl z moci úřední jmenován Sir John Freeland, zvolený soudce britské národnosti (článek 43 Úmluvy), a pan R. Ryssdal, předseda Soudu (ust. 21 § 3 /b/). Dne 23. dubna 1993 předseda Soudu za přítomnosti tajemníka Soudu vylosoval jména ostatních sedmi členů, a to pana R. Bernhardta, L. - E. Pettitiho, N. Valticosu, J. M. Moremly, M. A. Lopes Rochy, L. Wildhabera a G. Mifsud Bonniciho (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 4).
4. Jako předseda Senátu (ust. 21 § 5) pan Ryssdal prostřednictvím tajemníka Soudu konzultoval se zástupcem vlády Spojeného království (dále jen „Vláda“), právníky žadatelů a delegátem Komise postup řízení (ust. 37 § 1 a 38). V souladu s následně vydaným nařízením byly zápisy Vlády podány do podatelny dne 3. listopadu 1993, zápisy žadatelů dne 15. listopadu a jejich nároky na spravedlivé zadostiučinění podle článku 50 Úmluvy dne 23. prosince 1993, 18. a 20. ledna 1994. V dopise obdržném dne 14. prosince 1993 tajemník Komise informoval tajemníka Soudu o tom, že si delegát nepřeje komentovat předložené zápisy písemně.
5. V souladu s rozhodnutím předsedy Senátu se veřejné zasedání konalo dne 24. ledna 1994 v Paláci lidských práv ve Strasbourgu. Soud předtím vykonal přípravné řízení. K Soudu se dostavili:

(a) za Vládu

pan H. Llewellyn, asistent právního rady, Ministerstvo zahraničí a Commonwealthu, zástupce vlády;
pan R. Weatherup, Královská rada, pan J. Eadie, advokát, právní zástupce;

(b) za Komisi

pan M. Pellonpää, delegát;

(c) za žadatele

pan R. Weir, Královská rada, pan S. Treacy, advokát, právní zástupce; pan P. Madden, solicitor.

Soud vyslechl úvodní přednesy pana Pellonpää, pana Weira a pana Weatherupa.

6. Po poradě, která se konala dne 28. ledna 1994, se Senát rozhodl neprodleně se vzdát pravomoci ve prospěch velkého Senátu (ust. 51 § 1).
7. Do velkého Senátu byl z moci úřední jmenován pan Ryssdal, předseda Soudu, pan Bernhardt, místopředseda Soudu, a dále byl složen z ostatních členů Senátu, který se vzdal pravomoci (ust. 51 § 2 /a/ a /b/). Dne 28. ledna 1994 předseda Soudu za přítomnosti tajemníka Soudu vylosoval jména dalších soudců, kteří měli velký Senát doplnit, a to pana R. Macdonalda, A. Spielmanna, S. K. Martense, I. Foighla, R. Pekkanena, A. N. Loizou, A. B. Baky, J. Makarczyka, P. Jambreka a K. Jungwierta (ust. 51 § 2 Id). Pan Pettiti, člen původního Senátu, se nemohl účastnit dalšího projednávání tohoto případu velkým Senátem a byl nahrazen panem F. Golcükli v souladu s losováním provedeným podle ust. 51 § 2 (c). Panu Valticosovi, taktéž členovi původního Senátu, bylo později zabráněno se nadále účastnit zasedání velkého Senátu.
8. Velký Senát konal dne 24. března 1994 zasedání věnované procesním otázkám. S přihlédnutím k souběžným stanoviskům zástupce Vlády, delegáta Komise a žadatelů rozhodlo plénum dne 23. dubna 1994, že bude posuzování případu pokračovat bez znovuzahájení ústního řízení (ust.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I Zvláštní okolnosti případu

1. Úvod
2. Šest žadatelů je členy téže rodiny. První žadatelka, paní Margaret Murrayová, a druhý žadatel, pan Thomas Murray, jsou manželé. Ostatní čtyři žadatelé jsou jejich děti. a sice jejich syn Mark Murray (narozen v roce 1964), jejich dvojčata - dívky Alana a Michaela Murrayovy (narozeny v roce 1967) a jejich mladší dcera Rossina Murrayová (narozena v roce 1970). V dané době v roce 1982 žilo všech šest žadatelů společně v jednom domě v Belfastu, Severní Irsko.
3. Dne 22. června 1982 byli dva z bratrů první žadatelky ve Spojených státech amerických („USA“) odsouzeni za trestné činy související s nákupem zbraní pro Prozatímní Irskou republikánskou armádu („Prozatímní IRA“). Prozatímní IRA patří mezi organizace, které jsou podle zvláštních zákonů, přijatých Velkou Británií k boji proti terorismu v Severním Irsku, Zakázány (viz níže uvedený bod 35).
4. Zatčení první žadatelky
5. Dne 26. července 1982 asi v 6.30 ráno se desátnice D., členka Ženských ozbrojených složek královské armády, účastnila armádní instruktáže, kde jí bylo řečeno, že první žadatelka je podezřelá z účasti na sbírání peněz na nákup zbraní pro IRA z USA, což je trestný čin podle článku 21 zákona Severního Irsku (ustanovení pro mimořádné situace) z roku 1978 („zákon z roku 1978“) a článku 10 zákona o předcházení terorismu (přechodná ustanovení) z roku 1976. Desátnice dostala příkaz, aby šla do domu první žadatelky, zatkla ji podle článku 14 zákona z roku 1978 (viz níže uvedené body 33-35) a přivedla ji zpět do armádního prověřovacího střediska na Springfield Road v Belfastu.
6. V 7.00 ráno desátnice D., sama neozbrojená, avšak v doprovodu pěti ozbrojených vojáků, přijela armádním vozidlem k domu žadatelů. První žadatelka sama otevřela dveře a tři vojáci - muži - a desátnice vešli do domu. Desátnice D. zjistila totožnost první žadatelky a požádala ji, aby se oblékla. Desátnice D. šla s první žadatelkou nahoru. Ostatní žadatelé byli rozrušení a byli požádáni, aby se shromáždili v obývacím pokoji. Vojáci neprováděli žádnou domovní prohlídku, avšak učinili si písemné poznámky o interiéru domu a zaznamenali si osobní údaje žadatelů. Asi v 7.30 ráno v hale domu desátnice D. s jedním z vojáků, který byl svědkem, sdělila první žadatelce: „Jako člen ozbrojených sil Jehoji veličenstva Vás zatýkám.“ Když se jí žadatelka dvakrát otázala, podle kterého článku, odpověděla desátnice D: „Článek 14.“
7. Výslech první žadatelky
8. První žadatelka byla poté odvezena do armádního prověřovacího střediska na Springfield Road, Belfast. Byla eskortována do budovy a požádána, aby se na chvíli posadila v malé oddělené místnosti. V 8.05 byla předvedena před seržanta B., který jí kladl otázky s cílem vyplnit část standardního formuláře, aby zaznamenal kromě jiného podrobnosti jejího zatčení a prověřovacího postupu a její osobní údaje. První žadatelka kromě svého jména odmítla odpovědět na jakékoliv otázky a odmítla se nechat vyfotografovat. Výslech skončil o čtyři minuty později. Poté byla vyšetřena zdravotníkem, který se snažil zjistit, zda netrpí nějakou nemocí, avšak ona opět odmítla spolupracovat a nezodpověděla žádnou jeho otázku.
9. V 8.20 byla předvedena do výslechové místnosti a vyslýchána vojákem v civilních šatech za přítomnosti desátnice D. Byla kromě jiného dotázána na své bratry a kontakty s nimi, avšak nadále odmítala odpovídat na otázky. Po výslechu, který skončil v 9.35, byla odvedena zpět do recepce a poté znovu předvedena ke zdravotníkovi, který se jí otázal, zda si na něco stěžuje. Na jeho dotaz neodpověděla. V určité fázi svého pobytu ve středisku byla fotografována bez svého vědomí či souhlasu. Tato fotografie, jakož i osobní údaje o ní, její rodině a jejím domě, byly zařazeny do spisu. Byla propuštěna v 9.45, aniž byla obviněna.

10. Ve standardním formuláři, zvaném „prověřovací proforma“, bylo zaznamenáno jméno první žadatelky, adresa, národnost, rodinný a majetkový stav, chronologické podrobnosti o jejím zatčení, jména armádních příslušníků, kteří se na něm podíleli, jména ostatních žadatelů a jejich vztah k ní, její zdravotní stav a její postoj k výsledku. Pod nadpisem Další informace ... týkající se zatčeného (jak uvedl zatýkáající voják)“ je uvedeno: „Subjekt je sestrou C... M... ,který byl v USA zatčen. O tomto byla vyslýchána.“ Nic však nebylo uvedeno pod nadpisem „Trestný čin, ze kterého podezírán“. Poznává se, že žadatelka odmítla odpovědět na otázky a že z tohoto výsledku nebyly získány žádné informace.
11. Řízení před Nejvyšším soudem
12. Asi o 18 měsíců později, dne 9. února 1984, žadatelka podala žalobu proti Ministerstvu obrany pro nezákonné uvěznění a jiná bezpráví.
13. V tomto řízení bylo jedním z hlavních tvrzení první žadatelky, že její zatčení a zadržení byly provedeny nezákonně a z nesprávného důvodu. Její tvrzení byla shrnuta v rozsudku soudce Murraye J., který byl vynesen dne 25. října 1985: „Právní zástupce žalobkyně napadl zákonnost zatčení a zadržení žadatelky celou řadou námitek, od výhrad velmi obecných až po výhrady dílčí. Do první skupiny patří např. tvrzení, že použití článku 14 [zákonu z roku 1978] je v toto případě příkladem postupu, který lze nazvat «institucionalizovanou formou nezákonného prověřování» vojenskými orgány s cílem získat od žalobkyně, jak to nazval právní zástupce, «primitivním způsobem informace», aniž by tyto orgány měly (a) jakékoliv věcné podezření, že se dopustila trestného činu, nebo (b) skutečný úmysl vyslýchat ji ohledně trestného činu, který údajně spáchala.“
14. Na podporu tohoto případu právní zástupce první žadatelky nejen předvolal a vyslýchal žadatelku samotnou, ale podrobil intenzivnímu křížovému výsledku dva svědky, předvolané jménem obžalovaných, a sice desátníci D. a seržanta B.
15. Důkazy uváděné první žadatelkou jsou zaznamenány v poznámce samosoudce, jelikož neexistuje záznam z prvního dne řízení v důsledku technické poruchy záznamového zařízení. První žadatelka vysvětlila, proč má za to, že jí podmínky jejího zatčení a zadržení skličují. Byla rozzlobená, avšak nepoužila silných výrazů. Svědčila o tom, že se v armádním středisku odmítla nechat vyfotografovat, prohlédnout zdravotníkem, podepsat jakékoliv dokumenty a kromě uvedení svého jména odpovědět na otázky, které položil buď seržant B., zdravotník, nebo vyslýchající důstojník. Uvedla jasně, že neodpoví na žádné otázky. Tvrdila, že jí seržant B. mnoha slovy sdělil, že armáda ví, že se nedopustila žádného trestného činu, ale že se její spis ztratil a armáda ho chce zaktualizovat. Uvedla, že byla vyslýchána ohledně svých bratrů v USA, jejich pobytu a svých kontaktů s nimi, nikoliv však ohledně nákupu zbraní pro Prozatímní IRA nebo ohledně jiného trestného činu. Připustila, že byla se svými bratry v kontaktu a že byla v USA, včetně své návštěvy toho roku (1985). Je přesvědčena, že armáda chtěla získat informace o jejích bratrech. Při odchodu ze střediska sdělila úředníkům, že se s nimi uvidí u soudu.
16. Jak se jeví z přepisu jejích výpovědí, podala desátnice D. zprávu o své instruktáži toho rána, kdy provedla zatčení. Uvedla, že jí na instruktáži bylo sděleno jméno a adresa první žadatelky a důvody, pro které má být vyslechnuta, zejména její podezření z účasti na sbírání peněz na nákup zbraní z Ameriky. Svědčila o tom, že „má podezření byla podnícena mou instruktáží a byla jsem přesvědčena, že je paní Murrayová podezřelá ze sbírání peněz na nákup zbraní“. Při křížovém výsledku desátnice D. tvrdila, že účelem zatčení a zadržení podle článku 14 zákona z roku 1978 nebylo vyzvídat, ale vyslechnout podezřelou osobu o trestném činu. Uvedla, že její podezření vůči první žadatelce se zformovalo všim tím, co jí bylo řečeno na instruktáži a co si přečetla v dokumentaci, která jí byla později předána. Desátnice D. uvedla, že by zatčení neprovedla, kdyby jí nebyly sděleny důvody, kvůli kterým měla osobu zatknout. Na základě opakované otázky desátnice D. tvrdila, že byla informována na instruktáži a že měla podezření, že se žadatelka účastnila na peněžní sbírce na nákup zbraní z Ameriky.
17. Desátnice D byla dále dotazována ohledně jejího výsledku první žadatelky ve Springfield Road. Uvedla, že si vybavuje, že první žadatelce pokládal otázky vyslýchající důstojník a že žadatelka

odmítla odpovědět na jakoukoliv jí položenou otázku. Vzpomíná si, že jí vyslyšající úředník položil několik dalších otázek, když se po opuštění místnosti vrátil zpátky, avšak nemůže si skutečně vzpomenout, čeho se týkaly. Právní zástupce obhajoby se ke konci svého výslechu desátnice D. vrátil zpět k otázce výslechu žadatelky s následující obměnou: „Otázka: ... Kdybyste se vrátila na chvíli zpět do okamžiku toho, co mohu nazývat výslechem, to jest, kdy jste vy tři byli v místnosti, a ke dvěma příležitostem, kdy, jak jste řekla, musela odejít, odvedla jste ji, chtěla jít na toaletu. Nevzpomínáte si snad vůbec na žádnou z otázek, které byly položeny?“ Odpověď: „Nepamatuji si otázky tak, jak byly položeny. Byla tam otázka o penězích. Otázka týkající se Ameriky.“ Právní zástupce první žadatelky při křížovém výslechu k této odpovědi svědka nesměřoval.

18. Seržant B. byl vyslyšán a poté podroben křížovému výslechu týkajícímu se vyplnění části I standardního formuláře, když byl v recepci. Řekl, že první žadatelka uvedla své jméno, ale odmítla uvést svou adresu nebo datum narození nebo jakoukoliv jinou informaci. Výslovně odmítl žadatelčino tvrzení, že jí řekl, že ví, že není zločinec a že pouze chtěli zaktualizovat její spis, který se ztratil. Předložil důkaz o tom, že informace zapsané v roce 1980 při příležitosti předchozího zatčení první žadatelky, se v žádném případě neztratily, protože byly použity k doplnění informací na první straně formuláře, když žadatelka odmítla odpovědět na otázky. Při křížovém výslechu seržant B. nepřipustil, že hlavním cílem výslechu zatčené osoby podle článku 14 zákona 1978 bylo shromáždit obecné informace o zázemí, rodině a přátelích zatčené osoby. Tvrdil, že osoby byly zatčeny a zadrženy pouze tehdy, pokud proti nim existovalo podezření z účasti na trestném činu.
19. Otázka výslechu první žadatelky byla zvláště zmíněna v posledním podání právního zástupce obhajoby, o němž je v zápisu zaznamenána zejména tato změna:

„PAN CAMPBELL: Lorde ... Vaše Ctihodnost má důvody, na jejichž základě zatýkající úředník vykonává (neslyšitelné) ona potom vypovídá a účastní se výslechu ... nyní mluvím o výslechu v úplně poslední fázi.

SOUDECE: U stolu?

PAN CAMPBELL: U stolu, a řekla, že v průběhu výslechu se mluvilo o penězích a zbraních, že se mluvilo o těchto záležitostech, nemohu nyní... váhat použít (neslyšitelné), což je jedna věc. Druhá věc je, že to byla žena, která sama potvrdila, že nechtěla na žádné otázky odpovědět. Během křížového výslechu souhlasila s tím, že to byl její postoj, a shledáváme, že se výslech koná s někým, kdo není připraven zodpovědět žádné otázky, avšak přinejmenším jí byly položeny otázky, které se týkaly záležitostí, kvůli kterým byla uvězněna.

SOUDECE: Je tedy podstatné to, že kvůli jejímu přímému odmítnutí, jak byste řekl, odpovědět na jakékoliv otázky, se nikdy nekonal žádný výslech hlouběji zaměřený nato, že sbírala peníze ?

PAN CAMPBELL: Nikoliv, Vaše Ctihodnosti, protože ona ... jelikož, ona řekla, že nebude odpovídat na žádné otázky.“

24. Ve svém rozsudku ze dne 25. října 1985 soudce Murray J. předložil podrobné hodnocení výpovědí desátnice D. a seržanta B. na straně jedné, a první žadatelky na straně druhé. Murray J. „nemohl vůbec připustit výpověď [první žadatelky]“ o tom, že jí seržant B. řekl, že není podezírána z žádného trestného činu a že se jednalo pouze o aktualizaci jejích záznamů. Taktéž zamítnul tvrzení žadatelky o tom, že ji desátnice D. nikdy skutečně nepodezírala ze spáchání trestného činu. Ve světle tvrzení samotné desátnice D., která byla popsána jako „zcela poctivý svědek“, byl soudce „celkem přesvědčen, že na základě její instruktaže v Musgrave Park skutečně [první žadatelku] podezírala, že se v Severním Irsku účastnila na trestném činu sbírání peněz na zbraně.“

25. Soudce Murray J. také zamítl tvrzení první žadatelky, že došlo k použití článku 14 zákona z roku 1978, aby ji prověřili a získali primitivním způsobem informace: připustil výpovědi desátnice D. a seržanta B., které byly prověřeny křížovým výslechem, o tom, že účelem zatčení a zadržení žadatelky podle tohoto článku bylo zjištění skutečností, týkajících se trestného činu, ze kterého byla podezřelá. Soudce Murray J. taktéž věřil výpovědi desátnice D. o tom, že byly položeny otázky, které se týkaly záležitostí, pro které byla žadatelka podezírána. Uvedl: „Pokud se týče vyslychajícího důstojníka, žalobkyně připustila, že se zajímal o aktivity jejích bratrů, kteří byli krátce před datem tohoto výslechu v USA odsouzeni za trestné činy ozbrojování v souvislosti s Prozatímní IRA, avšak [první žadatelka], která si je, zdá se, dobře vědoma svých práv, se zjevně rozhodla s vojenskými příslušníky ve středisku nespolupracovat. Zvláště se (patrně) rozhodla neodpovídat na žádnou z jejich otázek a za této situace a s krátkou lhůtou pro zadržení, kterou tento článek umožňuje, existovalo málo, co mohl vyslychající nebo jakýkoliv jiný důstojník ve středisku učinit, aby svá podezření prověřil.“
26. Murray J. taktéž zamítl argument první žadatelky, že je fotografování její osoby žalobním důvodem. Chápe zákon tak, že pouhé fotografování osoby, i proti její vůli, aniž by byla fyzicky nucena nebo ponižována, není protiprávní.
27. Žaloba první žadatelky před Nejvyšším soudem byla z tohoto důvodu zamítnuta.
28. Řízení před odvolacím soudem
29. První žadatelka se na základě toho odvolala k odvolacímu soudu. Opět napadala zákonnost svého uvěznění kromě jiného z těchto důvodů: „(1) že zatýkající úředník neměl potřebné podezření, nebo se dostatečně neprokázalo, že je měl: (2) že nebyla dostatečně podrobně seznámena s tím, nebo jí nebylo vysvětleno, co bylo proti žalobkyni tvrzeno k podpoření závěru, že se jedná o trestný čin, který by odůvodnil zatčení“. Ve svém rozsudku ze dne 20. února 1987 odvolací soud oba tyto odvolací důvody jednomyslně zamítl. Při vyhlašování rozsudku Gibson L. J. poznamenal: „[Samosoudce] shledal, a jeho závěr je bohatě podložen výpověďmi, že [desátnice D.] skutečně žalobkyni podezírala z toho, že se účastnila na trestném činu sbírání peněz v Severním Irsku na zbraně, které měly být zakoupeny v Americe k použití zakázanou organizací.“ Zejména ohledně druhého důvodu byl Gibson L. J. tohoto názoru: „Podezření je o něco méně než důkaz a může existovat i bez důkazu, i když musí být podloženo určitým důvodem.“
30. Odvolací soud dále jednomyslně zamítl stížnost první žalobkyně na to, že účelem jejího zatčení a zadržení a celkovým záměrem jejího výslechu byla smyšlená kostrukce, která se nevztahovala k záležitostem, ze kterých byla podezřelá, a která byla zaměřena na získání informací primitivním způsobem od žadatelky a dalších osob. Při zamítání této stížnosti odvolací soud přihlédl k důkazům, které tvrdily obě strany: „Desátnice 1).. která byla během výslechu přítomna, si na průběh otázek vzpomíná jen velmi málo. Jediným svědkem vedení tohoto výslechu byla [první žadatelka]. Její vzpomínky jsou také útržkovité, i když poněkud podrobnější. Z výpovědí obou svědků je jasné, že [první žadatelka] úmyslně nechtěla spolupracovat a odmítla odpovědět na většinu otázek. Je jisté, že byla dotazována na své bratry ... kteří byli měsíc před tím odsouzeni za trestné činy v souvislosti s nákupem střelných zbraní z USA pro použití IRA [a za tyto činy byli odsouzeni k trestu odnětí svobody na 2 a 3 roky]. Je jasné, že [první žadatelka] byla podezírána ze sbírání peněz na takový nákup, jelikož uvedla, že se jí vyslychající důstojník zeptal, zda s nimi byla v kontaktu. Není tedy pochyb, že se vyslychající důstojník pokusil sledovat podstatu podezření, což byla příležitost k jejímu zatčení, ale nebyl schopen učinit žádný pokrok.“
31. Odvolání první žadatelky k odvolacímu soudu se také týkalo jistých s tím spojených záležitostí, jako je zákonnost prohlídky domu žadatelů, s ohledem na niž odvolací soud shledal, že ve článku 14 odst. 3 zákona z roku 1978 pro to existuje dostatečný důvod (viz níže uvedené body 33 a 35 /d/). Odvolací soud rozhodl, že předpokládaná pravomoc, daná armádě článkem 14, zahrnuje oprávnění vyslychat zadrženou osobu a jako praktickou nutnost i pravomoc zaznamenat osobní podrobnosti a údaje, týkající se zatčení a zadržení. Dále shledal, že

standardní formulář, známý jako „prověřovací proforma“, neobsahoval žádné informace, které by se nevztahovaly k rozhodnutí o podezření. Pokud se týče žadatelčiny stížnosti na to, že byla bez svého vědomí fotografována, odvolací soud uvedl následující: „Akt fotografování nezahrnoval nic, co by mělo povahu fyzického útoku. To, zda takový akt představoval zásah do soukromí, který by byl ve Spojených státech žalovatelný, není relevantní, protože [první žadatelka] může obdržet náhradu škody pouze tehdy, pokud dojde k bezpráví, které spadá pod jednu z uznávaných částí zákona o této otázce. Podle zvykového práva neexistuje v případě, že někdo fotografuje jiného proti jeho vůli, prostředek nápravy. Právní zástupce [první žadatelky] se opíral o článek 11 odst. 4 zákona [z roku 1978] ... Toto ustanovení dává policii pravomoc nařídit [kromě vyfotografování] vzetí otisků prstů, aniž by bylo nutné dotčenou osobu obvinít a žádat o povolení magistrátního soudu podle článku 61 vyhlášky o magistrátních soudech [Severní Irsko] z roku 1981, která žádné srovnatelné ustanovení o fotografování neobsahuje. Braní otisků prstů jinak než se souhlasem osoby by v sobě muselo obsahovat útok, a já jsem přesvědčen, že článek 11 odst. 4 byl přijat tak, aby neopravňoval k fotografování bez souhlasu, ale k fotografování nebo braní otisků za okolností, které by jinak byly nezákonným útokem. To však nemá znamenat, že by fotografování bez násilí a bez souhlasu bylo žalovatelné.“

32. Řízení před Sněmovnou lordů

33. První žadatelka obdržela od odvolacího soudu povolení odvolat se ke Sněmovně lordů. Toto odvolání bylo 25. května 1988 zamítnuto (Murray versus Ministerstvo obrany, [1988], Týdenní právní informace 692).

34. Před Sněmovnou lordů žadatelka již netvrdila, že nebyla zatčena na základě skutečného a upřímného podezření z toho, že spáchala trestný čin. Znovu však uváděla stížnost, kterou uvedla již před odvolacím soudem, že jelikož byla zákonně zatčena v 7.30 ráno, od 7.00 do 7.30 byla nezákonně zadržena. Sněmovna lordů shledala, že osoba je zatčena okamžikem, kdy je podrobena omezením, a že tedy byla první žalobkyně zatčena od okamžiku, kdy ji desátnice D. při vstupu do domu v 7.00 identifikovala. Na to nemá vliv skutečnost, že formální slova o zatčení byla žadatelce sdělena až v 7.30. V tomto ohledu Lord Griffiths uvedl (na stranách 698H-699A): „Pokud by bylo žalobkyni řečeno, že je zatčena, již v okamžiku, kdy sama potvrdila svoji totožnost, nezměnilo by to ani v nejmenším pořadí událostí před tím, než opustila dům. Bylo by zcela nerozumné ji vzít polooblečenou s sebou do armádního střediska a uplynula by tatáž půlhodina, než by se dala do pořádku, dokončila svoji toaletu a oblékání. Bylo by přinejmenším zvláštním výsledkem, kdyby za těchto okolností možný či nemožný důvod pro žalobu z důvodu nezákonného uvěznění měl záviset na tom, zda jí byla slova o zatčení sdělena při vstupu do domu, nebo při odchodu z něj, kdy neexistuje žádný praktický dopad lakového rozdílu na žalobkyni.“

35. První žadatelka také tvrdila, že to, že ji neinformovali o jejím zatčení do doby, kdy se vojáci chystali její dům opustit, činí zatčení nezákonným. Toto podání Sněmovna lordů taktéž zamítla. Lord Griffiths měl za to, že (na stranách 699H-701 A): „Rysem velmi omezené pravomoci k zatčení, stanovené ve článku 14, je to, že člen ozbrojených složek nemusí sdělit zatčené osobě trestný čin, ze kterého je podezírána, přičemž je ve článku 14 odst. 2 zvláště stanoveno, že stačí, pokud uvede, že provádí zatčení jako člen ozbrojených sil Jeho Veličenstva. Desátnice D. provedla toto zatčení v souladu s postupy, o nichž byla instruována, aby provedla zatčení v domě podle článku 14. Tento postup se mi zdá být určen k tomu, aby bylo zatčení provedeno s nejmenším rizikem pro ty, kteří se jej zúčastňují, včetně vojáků a obyvatel domu. Pokud jsou prováděna zatčení při podezření z účasti IRA, je do očí bijící a zřejmé, že nelze akceptovat riziko, že by se zatčení setkalo s násilným odporem. Postup, který armáda používá, je vstoupit do domu a prohledat každou místnost kvůli obyvatelům. Obyvatelé jsou všichni požádáni, aby se shromáždili v jedné místnosti, a poté, co je osoba, kterou vojáci přišli zatknout, identifikována a připravena k odchodu, se sdělí formální slova o zatčení, a to těsně před odchodem z domu. Armáda nevykonává prohlídku majetku v domě a podle mého názoru by k tomu ani nebyla oprávněna. Právo k prohlídce je dáno „pro účely zatčení osoby“, nikoliv k

nalezení inkriminujících důkazů. O řádný výkon pravomoci k prohlídce za účelem zatčení se však jedná, pokud se prohledává každá místnost kvůli dalším obyvatelům domu v případě, kde mohou existovat osoby, které by mohly zatčení odporovat. Prohlídka se nemůže omezit pouze na nalezení osob, které mají být zatčeny, ale musí taktéž zahrnovat prohlídku, jejímž cílem je zajistit, že zatčení bude pokojné. Považuji též za zcela přiměřené opatření, že mají být všichni obyvatelé domu požádáni, aby se shromáždili v jedné místnosti. Jak desátnice D. vysvětlila ve své výpovědi, tento postup se uplatňuje, protože vojáci mohou být vyrušováni ostatními obyvateli domu, pohybujícími se z jedné místnosti do druhé, možná ve stavu nervozity, možná s cílem vyvolat poplach a bránit zatčení. Za takových okolností se může mladým a relativně nezkušeným ozbrojeným vojákům, pracujícím za podmínek extrémního tlaku, velmi rychle stát tragická nehoda při střelbě. Vaším lordstvům bylo řečeno, že manžel a děti buď podali nebo se chystali podat žalobu z důvodu nezákonného uvěznění, opírající se o skutečnost, že byli požádáni, aby se před tím, než byla žalobkyně odvedena z domu, na krátkou dobu shromáždili v obývacím pokoji. Tato velmi krátká doba omezení, kdy byli požádáni, aby se shromáždili v obývacím pokoji, byla správnou a nezbytnou součástí postupu k provedení pokojného zatčení žalobkyně. Bylo to dočasné omezení s velmi krátkým trváním, které jim bylo uloženo nejen ku prospěchu osob provádějících zatčení, ale též k ochraně obyvatel domu, a bylo by zcela nepostačující zde shledat žalobní důvod pro nezákonné uvěznění. Podle mého názoru bylo zcela rozumné odložit sdělení slov o zatčení, dokud se účastník nechystal opustit dům. Pokud by slova o zatčení byla sdělena ihned při vstupu do domu, aniž by byla učiněna opatření prohlídkou domu a nalezením ostatních obyvatel, zdá se mi, že by existovalo skutečné riziko, že by byl vyhlášen poplach a učiněn pokus o odpor proti zatčení, nikoliv pouze osobami v domě, ale taktéž s pomocí osob přivolaných z přímého sousedství. Když jsou vojáci nasazeni na obtížný a potenciálně nebezpečný úkol vykonat zatčení v domě osoby podezřelé z trestného činu v souvislosti s IRA, je podle mého názoru podstatné, že měli být trénováni v postupu, kterým se mají řídit. Bylo by nepraktické a, domnívám se, potenciálně nebezpečné ponechat na individuálním uvážení určitého vojáka provádění zatčení při použití jeho vlastních postupů pro výkon této neobvyklé armádní funkce. Je v nejlepším zájmu každého, aby bylo zatčení provedeno pokojně, a jsem přesvědčen, že postupy, které armáda přijala, jsou citlivé, přiměřené a takové, aby bylo zatčení dosaženo s minimálním rizikem a nervozitou všech zúčastněných osob. Dodal bych však tuto poznámku: pokud podezřelý z jakéhokoliv důvodu odmítne akceptovat skutečnost, že je ve svém domě omezován, měl by být ihned informován o tom, že je zatčen.“

36. První žadatelka před Sněmovnou lordů také znovu uvedla svou stížnost, že doba jejího zadržení překročila dobu rozumně nezbytnou pro provedení rozhodnutí, zda ji propustit nebo předat policii. V tomto směru si žadatelka stěžovala, že standardní formulář („prověřovací proforma“) nebyl pro výslech podezřelého správným podkladem z toho důvodu, že jí byly kladeny otázky, které se přímo nevztahovaly k trestnému činu, z něhož byla podezírána; bylo též naznačeno, že z důkazů nevyplývalo, že byl výslech žadatelky zaměřen na záležitosti, ze kterých byla podezírána. Tvrzení bylo Sněmovnou lordů jednomyslně zamítnuto. Lord Griffiths měl za to, že (na stranách 703F-704C): „Člen ozbrojených složek, který prováděl výslech mezi 8.20 a 9.35, nebyl Ministerstvem obrany předvolán jako svědek. Pro toto rozhodnutí mohou existovat pádné důvody spojené se zachováním tajnosti výslechových postupů a totožnosti vyslychajícího důstojníka, avšak ať je tomu, jak chce, jedinou výpověď o tom, co se dělo při výslechu, podala desátnice D. a [první žadatelka], a zdá se, že výpověď nepostačuje ke zjištění, že byl výslech zaměřen jako pokus prověřit podezření, kvůli kterému byla [žadatelka] zatčena. Desátnice D. byla u výslechu přítomna, nevěnovala mu velkou pozornost, avšak vypověděla, že si pamatuje na otázky ohledně peněz, které byly zřejmě zaměřeny na trestné činy, ze kterých byla [žadatelka] podezírána. [Žadatelka] taktéž řekla, že byla vyslychána ohledně svých bratrů. Soudce měl před sebou také dotazník, který vyplnil vyslychající důstojník. ... V dotazníku není nic, na co by se armáda nemohla podezřelé osoby rozumně dotázat, spolu s takovými

zvláštními otázkami, které byly v tomto případě vhodné. ...“ Sněmovna lordů shledala, že závěr samosoudce o tom, že žadatelce nebyly pokládány zbytečné a nerozumné otázky, a závěr odvolacího soudu, že se vyslychající důstojník pokusil žadatelku vyslychat ohledně podezření, které bylo důvodem jejího zatčení, avšak nebyl schopen dosáhnout žádného pokroku, jsou odůvodněny důkazy.

37. Příslušné národní právo a praxe

38. Úvod

39. Obyvatelstvo Severního Irska, které čítá asi 1,5 milionu lidí. bylo po dobu více než 20 let vystaveno teroristické kampani. V této době byly zabitý, zmrzačeny nebo zraněny tisíce osob. Kampaň teroru se rozšířila i na zbytek Spojeného království a na evropskou pevninu. Zákon z roku 1978 tvoří část zvláštní legislativy, přijaté v těchto letech jako pokus umožnit bezpečnostním složkám účinně bojovat s hrozbou teroristického násilí.

40. Vstup a prohlídka; zatčení a zadržení

41. První žadatelka byla zatčena podle článku 14 zákona z roku 1978, který v příslušné části stanovil následující:

(1) Člen ozbrojených sil Jejicho Veličenstva, který je ve službě, může bez příkazu k zatčení zatknout a zadržet na dobu maximálně čtyř hodin osobu, kterou podezírá z páčání, spáchání nebo úmyslu spáchat trestný čin.

(2) Osoba provádějící zatčení podle tohoto článku splní veškerá právní pravidla, která vyžadují, aby uvedla důvody zatčení, pokud uvede, že provádí zatčení jako člen ozbrojených sil Jejicho Veličenstva.

(3) Pro účely zatčení osoby podle tohoto článku může člen ozbrojených sil Jejicho Veličenstva vstoupit a prohledat jakýkoliv prostor nebo jiné místo -

(a) kde se tato osoba nachází, nebo

(b) kde je podezření, že se tato osoba zdržuje, pokud je tato osoba podezřelá z terorismu nebo ze spáchání trestného činu, zahrnujícího použití nebo vlastnění výbušniny, výbušných látek nebo střelných zbraní.

Podobné ustanovení bylo platné od roku 1973 a ve dvou nezávislých zprávách bylo shledáno za nezbytné k boji proti teroristickým činům (Zpráva Diplockovy komise 1972, která takovou pravomoc doporučila, a výboru, kterému předsedal Lord Gardiner 1974/1975).

37. V roce 1983 byl vládou vyzván Sir George Baker, starší člen soudcovského sboru v důchodu, aby přezkoumal dopad zákona z roku 1978 za účelem zjištění, zda jeho ustanovení nebrání správnému vyvážení mezi potřebou zachovat svobody jednotlivce v co nejvyšší míře na straně jedné, a potřebou vybavit bezpečnostní složky a soudy odpovídajícími pravomocemi, které by jim umožnily chránit veřejnost před aktuálním a předvídatelným teroristickým trestným činem, na straně druhé. Ve výsledné zprávě byla věnována zvláštní úvaha kromě jiného tomu, včetně požadavku stanoveného v článku 14 zákona z roku 1978, že by se zatčení mělo zakládat na důvodném podezření. I když výslovně uznal to riziko, že skutečnosti, na jejichž základě vzniklo podezření, mohly být sděleny tajným zdrojem, který by nemohl být u soudu při občanskoprávním řízení o nezákonném zatčení prozrazen, Sir George Baker došel k závěru, že zahrnutí požadavku přiměřenosti by ve skutečnosti nijak nezměnilo armádní akce, a navrhl tedy novelu zákona z roku 1978. Toto doporučení bylo provedeno v červnu roku 1987.

38. Rozsah a výkon pravomocí vyplývajících ze článku 14 byly při řízeních o tomto případě posuzovány národními soudy. Platné právo, jak je uvedeno v rozsudcích z těchto řízení, je takové, že pokud je napadena zákonnost zatčení nebo zadržení podle článku 14 (ať cestou habeas corpus, nebo v řízení o náhradu škody utrpěné v důsledku nezákonného zatčení nebo

nezákonného uvěznění), nese armáda důkazní břemeno, spočívající v odůvodnění svých jednání a zejména určení následujících prvků: (a) soulad s formálními náležitostmi zatčení; (b) autentičnost podezření, na kterém bylo zatčení založeno; (c) že pravomoci k zatčení a zadržení nebyly použity za nesprávným cílem, jako je vyzvědačství; (d) že pravomoc k prohlídce byla použita pouze k usnadnění zatčení, a nikoliv k získání inkriminujících důkazů; (e) že osoby odpovědné za zatčení a zadržení nepřekročily dobu rozumně potřebnou k přijetí rozhodnutí, zda zadrženého propustit, nebo předat policii.

39. Fotografie

40. Článek 11 zákona z roku 1978, který se týká policejního zatčení, stanoví v odstavci 4: „Pokud je osoba zatčena podle tohoto článku, důstojník Královského ulsterského policejního sboru nejméně hodnosti vrchního inspektora může nařídit, aby ji policista vyfotografoval a vzal otisky prstů, a policista může použít k tomuto účelu nezbytné přiměřené donucení.“

41. V obecném právu Severního Irsku, stejně jako v právu anglickém, je zákonné vyfotografovat osobu bez jejího souhlasu, pokud není použito donucení a fotografie není použito takovým způsobem, který je dotčené osobě na újmu (viz výše uvedené body 23 a 27). Také pravidlo zvykového práva, opravňující armádu k pořizování fotografií, stanoví pro takové zadržení právní základ.

42. Standardní formulář

43. Jak v tomto případě potvrdil zejména odvolací soud a Sněmovna lordů, standardní formulář (známý jako „prověřovací proforma“) tvořil nedílnou součást výslechu první žadatelky po jejím zatčení a zákonná pravomoc k zaznamenání jistých osobních údajů o její osobě na tomto formuláři se odvozuje od zákonnosti jejího zatčení, zadržení a výslechu podle článku 14 zákona z roku 1978 (viz výše uvedený bod 27, první odstavec in fine, a výše uvedený bod 31). Předpokládaná zákonná pravomoc k zaznamenávání informací o první žadatelce, daná článkem 14 zákona z roku 1978, taktéž poskytla právní základ pro zadržení těchto informací.

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

42. Žadatelé se obrátili na Komisi dne 28. září 1988 (stížnost č. 14310/88). První žadatelka si stěžovala na to, že její zatčení a zadržení na dobu dvou hodin za účelem výslechu vedlo k porušení článku 5 odstavce 1 a 2, za něž nemá žádný nárok na odškodnění, které je zaručeno článkem 5 odst. 5; a že pořízení a uchování její fotografie a osobních údajů o její osobě je v rozporu s jejím právem na respektování soukromého života podle článku 8. Ostatních pět žadatelů uvádělo porušení článku 5 odst. 1, 2 a 5 v důsledku toho, že byly požádáni, aby se na půl hodiny shromáždili v jedné místnosti jejich domu, zatímco se první žadatelka připravovala na odchod s vojáky. Dále argumentovali tím, že zapisování a zadržování určitých osobních údajů o jejich osobách, jako jsou jejich jména a příbuzenský vztah k první žadatelce, porušilo jejich právo na respektování soukromého života podle článku 8. Všech šest žadatelů si stěžovalo na to, že vstup do jejich domu a jeho prohlídka ze strany armády byly v rozporu s jejich právem na respektování soukromého a rodinného života a jejich obydlí podle článku 8 Úmluvy; a že podle národního práva v rozporu s článkem 13 neexistují ohledně předchozích žalob podle Úmluvy žádné účinné prostředky nápravy. Žadatelé také podali žaloby podle článku 3 a článku 5 odst. 3, které následně 11. dubna 1990 vzali zpět.

43. Dne 10. prosince 1991 prohlásila Komise za přípustné všechny stížnosti první žadatelky a stížnost ostatních žadatelů podle článku 8 v souvislosti se vstupem do rodinného domu a jeho prohlídkou. Zbývající část stížnosti byla prohlášena za nepřipustnou.

44. Ve své zprávě ze dne 17. února 1993 (článek 31) Komise vyjádřila svůj názor, že: (a) v případě první žadatelky došlo k porušení článku 5 odst. 1 (jedenáct hlasů ku třem), článku 5 odst. 2 (deset hlasů ku čtyřem) a článku 5 odst. 5 (jedenáct hlasů ku třem); (b) nedošlo k porušení článku 8 (třináct hlasů ku jednomu); (c) nebylo nezbytné dále posuzovat stížnost první žadatelky podle článku 13 ohledně opravných prostředků proti zatčení, zadržení a

neinformování o důvodech zatčení; (d) v případě první žadatelky nedošlo k porušení článku 13 ani v souvislosti se vstupem do domu a jeho prohlídkou, ani v souvislosti s pořízením a uchováváním fotografie a osobních údajů o její osobě (deset hlasů ku čtyřem).

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

45. Při veřejném jednání dne 24. ledna 1994 Vláda v podstatě potvrdila své závěrečné podání, uvedené v jejích zápisech, kterým vyzvala Soud, aby rozhodl: (1) že v případě [první] žadatelky nedošlo k porušení článku 5 odst. 1, 2 nebo 5 Úmluvy; (2) že v případě [první] žadatelky ani v případě ostatních žadatelů nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy; (3) že nedošlo k porušení článku 13 Úmluvy v souvislosti se stížnostmi [první] žadatelky ohledně vstupu a prohlídky jejího domu a ohledně pořízení a zadržení fotografie a osobních údajů; (4) že nedošlo k porušení článku 13 Úmluvy v souvislosti se stížnostmi [první] žadatelky ohledně jejího zatčení; nebo, pokud bude shledáno porušení článku 5 odst. 5, že podle článku 13 Úmluvy nevznikla žádná další otázka.
46. Při stejné příležitosti žadatelé v podstatě rovněž potvrdili závěry a požadavky formulované v závěru jejich zápisů, kterým žádali Soud. „aby rozhodl a vyhlásil: (1) že skutkové okolnosti zakládají porušení odstavců 1, 2 a 5 článku 5 Úmluvy; (2) že skutkové okolnosti zakládají porušení článku 8 Úmluvy; (3) že skutkové okolnosti zakládají porušení článku 13 Úmluvy.“

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Obecné stanovisko
2. Stížnosti žadatelů se týkají zatčení a zadržení první žadatelky armádou na základě zvláštní trestněprávní legislativy, uzákoněné s cílem bojovat proti teroristickým činům v souvislosti se záležitostmi Severního Irsku. V několika předchozích rozsudcích Soudu bylo poznamenáno, že teroristická kampaň vedená v Severním Irsku v posledním čtvrtstoletí přinesla strašlivé oběti, zejména pokud se týče životů a strádání lidí (viz výše uvedený bod 35). Soud nevidí důvod pro to, aby se odchýlil od svého obecného stanoviska, které přijal v předchozích případech podobné povahy. Pro účely výkladu a použití příslušných ustanovení Úmluvy tedy musí být řádně přihlédnuto ke zvláštní povaze teroristické zločinnosti, hrozby, kterou znamená pro demokratickou společnost, a náročnosti boje proti ní (viz inter alia rozsudek Fox, Campbell a Hartley versus Spojené království ze dne 30. srpna 1990, série A. č. 182, strana 15. § 28, citující rozsudek Brogan a další versus Spojené království ze dne 29. listopadu 1988, série A. č. I45-B, str. 27, § 48).
3. Údajné porušení článku 5 odst. 1 Úmluvy
4. První žadatelka, paní Margaret Murrayová, tvrdila, že její zatčení a zadržení ze strany armády bylo v rozporu se článkem 5 odst. 1 Úmluvy, který v příslušné části stanoví: „Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost. Nikdo nesmí být zbaven své svobody, kromě následujících případů a v souladu se zákonem stanoveným postupem: ... (c) zákonné zatčení nebo zadržení osoby, provedené za účelem jejího předvedení před příslušný soudní orgán na základě důvodného podezření ze spáchání trestného činu..“
5. Zákonnost
6. Před orgány Úmluvy první žadatelka nezpochybnila „zákonnost“ svého zatčení a zadržení podle práva Severního Irsku a zejména „soulad s postupem stanoveným zákonem“, jak to vyžaduje článek 5 odst. 1. Tvrdila, že nebyla zatčena na základě „důvodného podezření“ ze spáchání trestného činu a že účelem jejího zatčení a následného zadržení nebylo její předvedení před příslušný soudní orgán ve smyslu odstavce 1 (c).
7. „Důvodné podezření“
8. Paní Murrayová byla zatčena a zadržena podle článku 14 zákona z roku 1978 (viz výše uvedené body 11 a 12). Toto ustanovení tak, jak je vykládáno národními soudy, zmocňuje armádu k zatčení a zadržení osob podezřelých ze spáchání trestných činů kromě jiného za podmínky, že

měl zatýkající důstojník upřímné a skutečné podezření (viz výše uvedené body 36 a 38 (b)). Je relevantní, avšak nikoliv rozhodující, že národní legislativa v příslušném okamžiku stanovila pouze v podstatě subjektivní normu: úkolem Soudu je stanovit, zda bylo v tomto případě za okolností použití legislativy splněno objektivní kritérium „důvodného podezření“, stanovené ve článku 5 odst. 1.

9. Ve svém rozsudku ze dne 30. srpna 1990 v případě Fox, Campbell a Hartley versus Velká Británie, který se týkal zatčení provedených policií Severního Irsku podle podobně znějícího ustanovení zákona z roku 1978, Soud uvedl toto (série A č. 182, strany 16-18, §§ 32 a 34): „«Důvodnost» podezření, na kterém se musí zatčení zakládat, představuje zásadní součást ochrany proti svévolnému zatčení a zadržení, která je stanovena ve článku 5 odst. 1 (c). ... [Existence] «důvodného podezření» předpokládá existenci skutečností nebo informací, které by objektivního pozorovatele přesvědčily, že dotčená osoba mohla trestný čin spáchat. Při posuzování toho, co lze považovat za «důvodné», bude však záležet na všech okolnostech. V tomto ohledu spadá teroristický čin do zvláštní kategorie. Z důvodu průvodního rizika ztráty životů a strádání lidí je policie povinna při využívání informací, včetně informací z tajných zdrojů, jednat s nejvyšší opatrností. Police dále musí často zatknout podezřelého teroristu na základě informace, která je důvěryhodná, avšak nemůže být podezřelému sdělena ani předložena soudu na podporu obžaloby, aniž by to ohrozilo zdroj této informace. ... S ohledem na těžkosti, které provázejí vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů v Severním Irsku, nelze «důvodnost» podezření, odůvodňujícího takové zatčení, posuzovat vždy podle stejných měřítek, která se uplatní v boji proti obvyklému zločinu. Náročnost boje proti teroristickému zločinu však nemůže odůvodnit příliš volný výklad výrazu «odůvodněnost» do takové míry, že by byla narušena podstata ochrany zajištěné článkem 5 odst. 1 (c). ... Článek 5 odst. 1 (c) Úmluvy by jistě neměl být uplatňován takovým způsobem, aby policejním orgánům smluvních států při přijímání účinných opatření proti organizovanému terorismu stavěl do cesty nepřiměřené obtíže.... Z toho vyplývá, že smluvní státy nelze žádat, aby stanovily důvodnost podezření odůvodňujícího zatčení podezřelého teroristy odhalením tajných zdrojů podpůrných informací nebo jiných skutečností, které by mohly takové zdroje nebo identitu označit. Soud však musí mít možnost zjistit, zda byla zachována podstata ochrany přiznané článkem 5 odst. 1 (c). Žalovaná vláda tedy musí předložit přinejmenším taková fakta nebo informace, které mohou Soud přesvědčit, že byla zatčená osoba ze spáchání údajného trestného činu důvodně podezřelá. Toto je ještě potřebnější v případech, kde - jako v tomto případě - národní právo nevyžaduje důvodné podezření, ale stanoví nižší míru pouhým požadavkem na upřímné podezření.“ Na základě skutečností Soud v tomto případě shledal, že ačkoliv se zatčení a zadržení tří žadatelů, které trvalo 44 hodin, resp. 44 hodin a 5 minut, resp. 30 hodin a 15 minut, zakládalo na upřímném podezření, Vláda k podpoření závěru, že pro účely písmena (c) článku 5 odst. 1 existovalo „důvodné podezření“, předložila nedostatečné důkazy (tamtéž, str. 18, § 35).
10. V tomto případě Vláda tvrdila, že armáda pro podezření, že se paní Murrayová podílela na sbírání prostředků pro teroristické účely, měla pádné a specifické důvody, založené na informacích od důvěryhodného, avšak tajného zdroje. Takto poskytnutá „primární“ informace však nemohla být v zájmu ochrany životů a osobní bezpečnosti sdělena. V podání zatčení Vlády by Soud měl přiznat podstatnou důležitost tvrzené skutečnosti, že to bylo důvodem pro podezření. Poukázala také na celou řadu skutečností, které mohou podložit, i když nepřímou, důvodnost podezření, a sice zejména závěry národních soudů v řízeních zahájených paní Murrayovou, velmi nedávné odsouzení jejích bratrů v USA pro trestné činy související s nákupem zbraní pro Prozatímní IRA, její vlastní návštěvy USA a její kontakty zde na oba její bratry (viz zejména výše uvedené body 10, 19, 24, 25, 28 a 29). Tvrdila, že všechny skutečnosti v souhrnu představovaly skutečnosti a informace, postačující k přesvědčení objektivního pozorovatele o tom, že za okolností případu existovalo důvodné podezření. Obávala se, že by jiný závěr Soudu zakázal zatýkajícím úřadům provádět zatčení osob podezřelých z terorismu

zásadně na základě důvěryhodné, avšak tajné informace, a zabránil by zatýkajícím úřadům přijímat účinná opatření proti organizovanému terorismu.

11. První žadatelka na druhé straně měla za to, že vláda neunesla břemeno týkající se předložení dostačujících důkazů tak, aby orgány Úmluvy mohly dojít k závěru, že bylo podezření, odůvodňující její zatčení, důvodné nebo alespoň silnější než „upřimné“, jak je vyžadováno právem Severního Irsku. Stejně jako v případě Fox, Campbell a Hartley nesplnilo vysvětlení vlády pro posouzení odůvodněnosti jejího zatčení a zadržení minimální podmínky stanovené ve článku 5 odst. 1 (c). Neakceptovala to, že by důvod pro utajení byl skutečný nebo platný. Na druhou stranu poukázala na skutečnosti, které by mohly důvodnost podezření zpochybnit. Kdyby tedy podezření bylo skutečně důvodné, nebyla by zatčena na základě čtyřhodinové lhůty dané článkem 14 zákona z roku 1978, ale na základě mnohem širších pravomocí; vyslychala by ji policie, nikoliv armáda; časová lhůta by nebyla vyčerpána shromažďováním osobních údajů a jejím fotografováním; byla by vyslychána po dobu delší než 1 hodina a 15 minut; byla by vyslychána ohledně její vlastní údajné účasti, a nikoliv pouze ohledně jejích bratrů v USA; a musela by být poučena. V odpovědi vládě první žadatelka tvrdila, že otázkou, kterou se národní soudy zabývaly, nebyla objektivní důvodnost podezření, ale subjektivní stav myslí zatýkajícího důstojníka, desátnice D.
12. Podle názoru Komise se vysvětlení vlády v tomto případě podstatně nelišilo od vysvětlení podaného v případě Fox, Campbell a Hartley. Komise měla za to, že na podporu podezření, že se první žadatelka účastnila na sbírce peněz na nákup zbraní pro Prozatímní IRA, kromě jejího příbuzenství s jejími odsouzenými bratry vláda pro potvrzení nezveřejněné informace nepředložila žádné objektivní důkazy. Komise tedy došla k závěru, že to ke splnění minimálních podmínek stanovených ve článku 5 odst. 1 (c) nebylo dostačující.
13. S ohledem na míru „podezření“ by soud nejprve poznamenal, že – jak již shledal ve svém rozsudku v případě Brogan a další versus Spojené království – „písmeno (c) článku 5 odst. 1 nepředpokládá, že by [vyšetřující orgány] musely ke vznesení obžaloby získat dostačující důkazy, ať v okamžiku zatčení nebo v okamžiku, kdy [je zatčená osoba] ve vazbě. Takové důkazy nemůže být možné získat nebo vzhledem k povaze trestných činů, o kterých existuje podezření, je nelze předložit soudu, aniž by byly ohroženy životy jiných (na citovaném místě, str. 29, § 53). Cílem výslechu během zadržení podle písm. (c) článku 5 odst. 1 je vést trestní vyšetřování k potvrzení nebo rozptýlení konkrétního podezření, odůvodňujícího zatčení. Skutečnosti, vedoucí k podezření, tedy nemusí být stejné povahy jako skutečnosti nezbytné k odůvodnění odsouzení nebo vznesení žaloby, což jsou další stadia trestněprávního řízení.
14. Délka zbavení svobody může být pro povahu nezbytného podezření také důležitá. Doba zadržení, povolená ustanovením, na jehož základě byla paní Murrayová zatčena, článkem 14 zákona z roku 1978, byla omezena na čtyři hodiny.
15. Se zvláštním přihlédnutím k „důvodnosti“ podezření se zásady vyslovené v rozsudku Fox, Campbell a Hartley na tento případ uplatní, i když, jak bylo v tomto rozsudku zdůrazněno, v konkrétním případě existence či neexistence důvodného podezření závisí zásadně na zvláštních okolnostech.
16. Soud poprvé opakuje své uznání toho, že v boji proti teroristickému násilí a hrozbě, že organizovaný terorismus ovládne existenci občanů a demokratické společnosti jako takové (viz též rozsudek Klass a další versus Německo ze dne 6. září 1978, série A č. 28. sir. 23, § 48), je použití tajných informací zásadní. To však neznamená, že by měly zatýkající orgány podle článku 5 *carte blanche* k zatčení podezřelých za účelem výslechu, kdykoliv prohlásí, že se jedná o terorismus, a (o bez jakékoliv účinné kontroly ze strany národních soudů nebo kontrolních orgánů Úmluvy (tamtéž, str. 23, § 49).
17. Pokud se týče tohoto případu, je bezpochyby prokázána teroristická kampaň v Severním Irsku, krveprolití, které za ty roky přinesla, a aktivní účast Prozatímní IRA v léto kampaní. Soud také akceptuje to, že pravomoc k zatčení, daná armádě článkem 14 zákona z roku 1978, představovala *bona fide* pokus demokraticky zvoleného parlamentu o vypořádání se s

teroristickou zločinností podle práva. Tento závěr nelze změnit skutečností, že byla v roce 1987 ustanovení platné legislativy novelizována v důsledku Bakerovy zprávy tak, aby zahrnovala požadavek, aby se zatčení zakládalo na důvodném, spíše než jen upřímném podezření (viz výše uvedený bod 37). Soud je tedy připraven přiznat prohlášení žalované Vlády, které se týkalo existence důvěryhodné, avšak tajné informace, odůvodňující podezření proti paní Murrayové, jistou důvěryhodnost.

18. Avšak - řečeno slovy rozsudku Fox, Campbell a Hartley - musí Vláda dále „předložit přinejmenším určité skutečnosti nebo informace, které mohou Soud přesvědčit, že byla zatčená osoba důvodně podezřelá ze spáchání údajného trestného činu“ (viz výše uvedený bod 51). V této souvislosti na rozdíl od případu Fox, Campbell a Hartley mají orgány Úmluvy výhodu v existenci přezkumu, který vedly národní soudy o skutkovém ději a tvrzeních paní Murrayové v civilním řízení, které paní Murrayová zahájila.
19. Nelze vyloučit, že všechny nebo některé důkazy předložené národním soudům v souvislosti se skutečností podezření, na jehož základě byla paní Murrayová zatčena, mohou být také důležité pro otázku, zda bylo podezření pro účely článku 5 odst. 1 (c) Úmluvy „odůvodněné“. Přinejmenším nepostradatelnou součástí důvodnosti tohoto podezření tvoří upřímnost a dobrá víra. V žalobě vznesené paní Murrayovou proti Ministerstvu spravedlnosti z důvodu nezákonného uvěznění a jiných bezpráví soudce vyššího soudu po vyslechnutí svědků a posouzení jejich důvěryhodnosti shledal, že byla skutečně podezírána z účasti na sbírání prostředků na nákup zbraní z USA pro Prozatímní IRA (viz výše uvedený bod 24). Soudce věřil výpovědi zatýkajícího důstojníka, důstojnice D., která byla popsána jako „zcela poctivý svědek“, o tom, co jí bylo řečeno na její instruktáži před zatčením (viz výše uvedené body 11 a 24). Stejně tak soudce shledal, že i když výslech v armádním středisku nastal později než zatčení samo, linie výslechu, kterou sledoval vyslýchající důstojník, směřovala k podpoření závěru, že byla sama paní Murrayová podezírána ze spáchání zvláštního trestného činu (viz výše uvedeného body 14 a 25).
20. Několik týdnů před jejím zatčením byli v USA dva z bratrů paní Murrayové odsouzeni za trestné činy v souvislosti s nákupem zbraní pro Prozatímní IRA (viz výše uvedený bod 10). Jak žadatelka uvedla ve své výpovědi před vyšším soudem, navštívila USA a měla zde se svými bratry kontakty (viz výše uvedený bod 19). Trestné činy, za něž byli její bratři odsouzeni, byly delikty, které předpokládaly spolupráci se „spolehlivými“ osobami, žijícími v Severním Irsku.
21. S přihlédnutím k míře skutečného odůvodnění požadovaného ve fázi podezření a ke zvláštní náročnosti vyšetřování teroristických trestných činů Soud ve světle všech výše uvedených zvážení shledává, že existovaly dostatečné zkušenosti či informace, které by poskytly přijatelnou a objektivní základnu pro podezření, že paní Murrayová spáchala trestný čin účasti na sbírce prostředků pro Prozatímní IRA. Na základě zvláštních skutečností tohoto případu je tedy Soud přesvědčen, že bez ohledu na nižší míru podezření podle národního práva lze říci, že byla paní Murrayová zatčena a zadržena na základě „důvodného podezření“ ze spáchání trestného činu, a to ve smyslu písm. (c) článku 5 odst. 1.
22. Účel zatčení
23. V podání první žadatelky jasně vyplývalo z doprovodných okolností, že nebyla zatčena za účelem předvedení před „příslušný soudní orgán“, ale pouze za účelem výslechu s cílem obecně vyzvídat. Poukazovala na zápisy o své osobě ve standardním zápisu, vypracovaném v armádním středisku (viz výše uvedený bod 15), na skutečnost, že armáda k jejímu výslechu nepřivolala policii, a na krátkou (jednohodinovou) dobu svého výslechu (viz výše uvedený bod 14). Vláda toto tvrzení zpochybnila, přičemž poukázala na skutečnost, že se jedná o stížnost výslovně vznesenou paní Murrayovou v národním řízení a zamítnutou samosoudcem na základě výpovědi, která byla prověřena křížovým výslechem svědků. Komise ve své zprávě neměla za nezbytné tuto stížnost posuzovat vzhledem ke svému závěru o nedostatku „důvodného podezření“ k zatčení a zadržení.
24. Podle platného práva Severního Irsku nelze pravomoc k zatčení a zadržení, danou armádě

podle článku 14 zákona z roku 1978, použit k žádnému nečestnému účelu, jako je vyzvídání (viz výše uvedený článek 38 Id). V občanskoprávním řízení, které paní Murrayová zahájila proti Ministerstvu obrany, samosoudce shledal, že na základě výpovědí před ním učiněných bylo účelem jejího zatčení a zadržení podle článku 14 zákona z roku 1978 zjištění skutečností týkajících se trestných činů, ze kterých byla podezírána (viz výše uvedený bod 25). Při dospívání ke svému závěru měl samosoudce tu výhodu, že viděl při výpovědích různé svědky a mohl posoudit jejich důvěryhodnost. Přijal výpověď desátnice D. a seržanta B. za pravdivé a stížnosti paní Murrayové zamítl, a to zejména její tvrzení, že jí seržant B. řekl, že není podezřelá ze žádného trestného činu a že byla zatčena pouze s cílem aktualizovat její spis (viz výše uvedené body 19, 20 až 22, 24 a 25). Odvolací soud po přezkoumání důkazů naopak zamítl její argument, že účelem jejího zatčení a zadržení byla smyšlená konstrukce zaměřená na obecné vyzvídání (viz výše uvedený bod 29). Tento argument nebyl před Sněmovnou lordů uváděn (viz výše uvedený bod 32).

25. Úkolem Soudu je zjistit, zda byly za okolností tohoto případu splněny podmínky stanovené v písm. (c) článku 5 odst. 1 (včetně sledování předepsaného zákonného účelu). V této souvislosti však není obvykle v působnosti Soudu, aby nahradil svým vlastním závěrem o věci závěr národních soudů, které jsou k posouzení důkazů před ně předložených povolanejší (viz mezi jinými rozsudek X versus Spojené království ze dne 5. listopadu 1981, série A č. 46, strany 19-20, § 43, v souvislosti se článkem 5 odst. 1 /e/; a rozsudek Klaas versus Německo ze dne 22. září 1993, série A č. 269, strana 17, § 29, v souvislosti s článkem 3). V tomto případě první žadatelka v řízeních před orgány Úmluvy nepředložila žádné přesvědčivé skutečnosti, které by Soud vedly k tomu, aby se odchýlil od závěrů učiněných soudy Severního Irska.
26. Paní Murrayová nebyla ani obviněna, ani předvedena před soud, ale byla propuštěna po výslechu, který trval o něco déle než jednu hodinu (viz výše uvedený bod 14). To však nutně neznamená, že účel jejího zatčení a zadržení nebyl v souladu se článkem 5 odst. 1 (c), jelikož „existenci takového účelu je nutné posuzovat nezávisle na jeho výsledku“ (viz výše uvedený rozsudek Brogan a další, strany 29-30, § 53). Jak zdůraznily národní soudy (viz výše uvedené body 25 in fine, 29 in fine a 34 in fine), nemůže být překvapením, že s ohledem na neustálé odmítání odpovědět na jakoukoliv otázku v armádním středisku (viz výše uvedené body 13, 14 a 19) nemohly armádní orgány dosáhnout při prověřování podezření proti její osobě žádného pokroku. Lze předpokládat, že kdyby se tato podezření potvrdila, bylo by vzneseno obvinění a byla by předvedena před příslušný soudní orgán.
27. První žadatelka tvrdila, že neexistuje požadovaný skutečný účel z toho důvodu, že osoby, které byly armádou zatčeny podle článku 14, nebyly armádou v praxi nikdy předvedeny před příslušný soudní orgán, ale když se v průběhu výslechu potvrdila potvrzení, byly předány policii, která upřednostňovala obvinění a podnikla nezbytné kroky k předvedení osoby před soud. Soud považuje hodnotu tohoto argumentu za velmi malou. To, co je nutné uvážit za účelem souladu s povinnostmi dle Úmluvy, je spíše podstata, než forma. Pokud je účelem zatčení a zadržení skutečně předvedení osoby před příslušný soudní orgán, způsob, jakým je toho dosaženo, není rozhodující.
28. Zatčení a zadržení první žadatelky je tedy nutné považovat za provedené za účelem stanoveným v odstavci 1 (c).
29. Závěr
30. Závěrem tedy - vůči první žadatelce nedošlo k porušení článku 5 odst. 1.

III. Údajné porušení článku 5 odst. 2 Úmluvy

71. První žadatelka taktéž tvrdila/ že došlo k porušení článku 5 odst. 2 Úmluvy, který stanoví: „Každý, kdo byl zatčen, musí být urychleně a v jazyce, kterému rozumí, seznámen s důvody svého zatčení a s obviněním proti němu vzneseným.“
72. Příslušné zásady, kterými se řídil výklad a použití článku 5 odst. 2 v případech, jako je tento,

vysvětlil Soud ve svém rozsudku Fox, Campbell a Hartley versus Spojené Království následovně (na citovaném místě, str. 19, § 40): „Odstavec 2 článku 5 obsahuje zásadní ochranu v tom, že každá zatčená osoba má vědět, proč je zbavena své svobody. Toto ustanovení je nedílnou součástí systému ochrany přiznané článkem 5: podle odstavce 2 musí být každé zatčené osobě jednoduchým netechnickým jazykem, kterému rozumí, sděleny podstatné právní a faktické důvody jejího zatčení tak, aby mohla, pokud to považuje za vhodné, u soudu napadnout jeho zákonnost v souladu s odst. 4... Ačkoliv má být toto sdělení učiněno «urychleně» (ve francouzštině: «dans le plus court délai»), nemusí být ve své úplnosti sděleno zatýkajícím důstojníkem právě v okamžiku zatčení samotného. Posouzení toho, zda byly obsah a rychlost sdělení dostačující, je nutné v každé případě učinit na základě jeho zvláštních rysů.“ V tomto případě Soud na základě skutečností shledal, že důvody pro zatčení žadatelů jim byly sděleny v průběhu jejich výslechu do několika hodin od jejich zatčení. Jelikož tomu tak bylo, mělo se za to, že byly požadavky článku 5 odst. 2 za daných okolností splněny (tamtéž, strany 19-20, §§ 41 -43).

73. První žadatelka tvrdila, že během zatčení nebo zadržení jí nebyla sdělena žádná, tedy ani uspokojivá, informace o důvodech jejího zatčení. Ačkoliv zjistila, že se armáda zajímá o aktivity jejích bratrů, nepochopila, jak tvrdila, z výslechu v armádním středisku, že je sama podezírána z účasti na získávání prostředků pro Prozatímní IRA. Jediná přímá informace, kterou obdržela, byla formální zatýkácí formule, kterou pronesla desátnice D.
74. Komise měla podobný názor na to, že nebylo možné učinit závěr z toho, co sama popsala jako vágní sdělení předložená desátnicí D. v její výpovědi před Nejvyšším soudem o tom, zda byla první žadatelka schopna z výslechu pochopit, proč byla zatčena. Podle názoru Komise nebylo prokázáno, že byly otázky, které byly paní Murrayové během výslechu pokládány, dostatečně přesné, aby mohly být sdělením o důvodech zatčení, požadovaným článkem 5 odst. 2.
75. Na druhé straně podle Vlády bylo z důkazů řízení zjevné, že bylo v průběhu výslechu paní Murrayové vyjasněno, že je podezřelá z trestného činu sbírání peněz pro Prozatímní IRA. Vláda nepřevzala závěr Komise o případu, který je v rozporu se závěry národních soudů. Měla za prokazané, že byly paní Murrayové o důvodech jejího zatčení sděleny dostačující informace. Alternativně - i kdyby jí byly sděleny pouze nedostačující informace, aby využila svého práva podle článku 5 odst. 4 k zahájení řízení o přezkumu zákonnosti jejího zadržení, neutrpěla tím žádnou újmu, která by představovala porušení článku 5 odst. 2, jelikož byla urychleně propuštěna před tím, než mohlo dojít k určení zákonnosti jejího zadržení.
76. Je běžné, že kromě opakování formálních slov o zatčení, která vyžaduje zákon, zatýkající důstojník, desátnice D., taktéž paní Murrayové sdělil článek zákona z roku 1978, podle něhož se zatčení provádělo (viz výše uvedené body 12 a 36). Tato nepatrná zmínka o právním základu zatčení je sama o sobě pro účely článku 5 odst. 2 nedostatečná (viz výše uvedený rozsudek Fox, Campbell a Hartley versus Spojené království, str. 19, § 41).
77. Během řízení o žalobě paní Murrayové proti Ministerstvu obrany vypovídala o výslechu v armádním středisku paní Murrayová a desátnice D. avšak nikoliv voják, který výslech vedl (viz výše uvedené body 14, 19 a 21). Paní Murrayová svědčila, že byla vyslýchána ohledně svých bratrů v USA a ohledně svých kontaktů s nimi, avšak nikoliv ohledně nákupu zbraní pro Prozatímní IRA nebo jiného trestného činu (viz výše uvedený bod 19). Desátnice D. si přesně nevzpomínala na obsah otázek pokládaných paní Murrayové. To možná není překvapující, jelikož se soud konal tři roky po těchto událostech - paní Murrayová čekala s podáním žaloby osmnáct měsíců - a desátnice D., ačkoliv byla přítomna, se výslechu aktivně neúčastnila (viz výše uvedené body 14, 16, 17 a 21). Desátnice D. si však pamatovala, že byly položeny otázky o penězích a o Americe, a samosoudce ji shledal „zcela poctivým svědkem“ (viz výše uvedené body 21 a 24). Krátce před jejím zatčením byli dva z bratrů paní Murrayové, jak pravděpodobně všechny osoby u výslechu věděly, v USA odsouzeni za trestné činy v souvislosti s nákupem zbraní pro Prozatímní IRA (viz výše uvedený bod 10). Podle názoru Soudu muselo být paní Murrayové zjevné, že byla vyslýchána ohledně své možné účasti na sbírání prostředků

na nákup zbraní pro Prozatímní IRA, který prováděli její dva bratři v USA. Lze připustit, že „nikdy nedošlo k jejímu hlubšímu výslechu ohledně sbírání peněz“ – abychom použili slova samosoudce – avšak, jak poznamenaly národní soudy, tak se stalo proto, že paní Murrayová odmítla kromě svého jména odpovídat na jakékoliv otázky (viz výše uvedené body 14, 23, 25, 29 a 34 in fine). Soud tedy shledává, že důvody jejího zatčení jí byly během výslechu dostatečně sděleny.

78. Paní Murrayová byla zatčena ve svém domě v 7.00 a vyslýchána v armádním středisku od 8.20 do 9.35 téhož dne (viz výše uvedené body 12 a 14) V kontextu tohoto případu nelze tuto dobu považovat za vybočující z mezí lhůty stanovené odkazem na rychlost v článku 5 odst. 2.
79. Vzhledem k předcházejícím závěrům Soud nepovažuje za nutné posuzovat alternativní podání Vlády.
80. Závěrem tedy – vůči první žadatelce nedošlo k porušení článku 5 odst. 2.
81. Údajné porušení článku 5 odst. 5 Úmluvy
82. První žadatelka konečně v souvislosti se článkem 5 tvrdila porušení odstavce 5 Úmluvy, který zní. „Každý, kdo byl obětí zatčení nebo zadržení v rozporu s ustanoveními tohoto článku, má nárok na odškodnění.“ Tuto stížnost Komise připustila, ale Vláda ji zpochybnila. Komise došla k závěru, že podle práva Severního Irsku neexistuje žádný z nároků v případě porušení článku 5 odst. 1 a 2, o nichž měla za to, že k nim došlo.
83. Jelikož Soud neshledal žádné porušení článku 5 odst. 1 a 2. podle článku 5 odst. 5 nevzniká žádná otázka. V tomto případě tedy nedošlo k porušení posledně uvedeného ustanovení.
84. Údajné porušení článku 8 Úmluvy
85. Všech šest žadatelů tvrdilo, že jsou oběťmi porušení článku 8 Úmluvy, který stanoví: „1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, svého obydlí a korespondence. 2. Státní orgán nesmí do výkonu tohoto práva zasahovat, kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a kdy je to v demokratické společnosti nebytné v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“
86. Argumenty před Soudem
87. První žadatelka si stěžovala na způsob, jakým s ní bylo zacházeno v jejím domě a v armádním středisku; v souvislosti s druhým případem protestovala proti zapisování osobních údajů, týkajících se její osoby a její rodiny, jakož i proti fotografii, která byla pořízena bez jejího vědomí či souhlasu (viz výše uvedené body 12 – 15). Všech šest žadatelů tvrdilo, že vstup do jejich rodinného domu a jeho prohlídka armádou, včetně krátkého uvěznění druhého, třetího, čtvrtého, pátého a Šestého žadatele v jedné místnosti, porušily článek 8 (viz výše uvedený bod 12).
88. Jak Vláda, tak Komise měly za to, že skutečnosti, proti nimž byla vznesena stížnost, byly odůvodněny odstavcem 2 článku 8 jako zákonné opatření v demokratické společnosti nezbytné v zájmu předcházení zločinnosti v souvislosti s bojem proti terorismu v Severním Irsku.
89. Rozpor
90. To, že napadená opatření zasáhla do výkonu práva žadatelů na respektování jejich rodinného života a jejich obydlí, nebylo tvrzeno.
91. „V souladu se zákonem“
92. Žadatelé na druhé straně nepřipustili, že by výsledné zásahy byly „v souladu se zákonem“. Namítali, že všechna napadená opatření tvořila nedílnou součást zatčení a zadržení paní Murrayové, nebo že národní soudy potvrdily jejich zákonnost, zejména pokud se týče zadržení zápisů, včetně fotografie paní Murrayové.
93. Vstup do domu a jeho prohlídka příslušníky armády, ke které v tomto případě došlo, byly výslovně umožněny článkem 14 odst. 3 zákona z roku 1978 za účelem provedení zatčení podle tohoto článku (viz výše uvedené body 36 a 38 /d/). V tomto případě odvolací soud potvrdil zákonnost prohlídky (viz výše uvedený bod 30). Krátkou dobu omezení, kterou museli ostatní členové rodiny paní Murrayové snášet, když byli požádáni, aby se shromáždili v jedné

místnosti, považovala Sněmovna lordů na nezbytnou a správnou část postupu při zatčení paní Murrayové (viz výše uvedený bod 33). Odvolací soud a Sněmovna lordů taktéž potvrdily, že se zákonná pravomoc armády, předpokládaná článkem 14, vztahuje i na vyslýchání zadržené osoby a na zapisování osobních údajů typu uvedeného ve standardním formuláři (viz výše uvedený bod 41 a taktéž body 15, 30 a 34). Z rozsudků národních soudů se podává, že je zadržení takových údajů kryto stejnou zákonnou pravomocí, odvozenou ze článku 14 (viz výše uvedený bod 41 in fine). Pořízení a v důsledku toho také zadržení fotografie první žadatelky bez jejího souhlasu nemá žádný zákonný základ, avšak, jak vysvětlil samosoudce a odvolací soud, bylo to zákonné podle zvykového práva (viz výše uvedené body 26, 30, 39 a 40). Napadená opatření tedy měla základ v národním právu. Soud na základě jemu předložených materiálů nenalézá žádný důvod, proč nevyslovit závěr, že každé z těchto opatření bylo v souladu se zákonem“ ve smyslu článku 8 odst. 2.

94. Legitimní cíl
95. Tato opatření nepochybně sledovala legitimní cíl předcházení trestné činnosti
96. Nezbytnost v demokratické společnosti
97. Zbývá určit, zda tato opatření byla nezbytná v demokratické společnosti a zejména zda byly použité prostředky přiměřené sledovanému legitimnímu cíli. V této souvislosti nemá Soud vlastním posouzením nahrazovat posouzení národních orgánů o tom, jaký mohl být ten nejlepší postup při vyšetřování teroristického trestného činu (viz výše uvedený rozsudek Klass a další versus Německo, str. 23, § 49). Národním orgánům musí být při rozhodování, která opatření přijmout jak obecný tak v jednotlivých případech, dána jistá možnost uvážení.
98. Tento rozsudek již poukazoval na zodpovědnost Vlády zvolené v demokratické společnosti za ochranu svých občanů a svých orgánů proti ohrožení organizovaným terorismem a na specifické problémy, které přináší zatýkání a zadržení osob podezřelých z trestných činů v souvislosti s terorismem (viz výše uvedené body 47, 51 a 58). Tyto dva faktory ovlivňují rovnováhu, kterou je nutné udržet, a sice mezi výkonem práva jednotlivce, které mu zaručuje odst. 1 článku 8, a nezbytností, aby stát podle odst. 2 přijímal účinná opatření k předcházení teroristickým trestným činům (viz mutatis mutandis: uvedený rozsudek Klass a další versus Německo, str. 28, § 59).
99. Domácí soudy rozhodly, že byla paní Murrayová skutečně a upřímně podezírána ze spáchání trestného činu v souvislosti s terorismem (viz výše uvedené body 24 a 28). Evropský soud sám shledal na základě důkazů, že bylo pro účely písm. (c) článku 5 odst. 1 možné toto podezření považovat za rozumné (viz výše uvedený bod 63). Soud přijímá, že za účelem zatčení paní Murrayové v zásadě existovala jak nutnost pravomocí typu uvedeného ve článku 14 zákona z roku 1978, tak v daném případě nutnost vstupu do domu rodiny Murrayových a jeho prohlídky. Dále je nutné vzít v potaz „podmínky extrémního tlaku“, za nichž se musí v Severním Irsku taková zatčení provádět, jak uvedl Lord Griffiths ve své řeči ve Sněmovně lordů Soud si poznamenává rozbor Lorda Griffithse, který říká (viz výše uvedený bod 33): „Prohlídka se nemůže omezit pouze na nalezení osob, které mají být zatčeny, ale musí taktéž zahrnovat prohlídku, jejímž cílem je zajistit, že bude zatčení pokojné. Považuji ... též za zcela přiměřené opatření, že mají být všichni obyvatelé domu požádáni, aby se shromáždili v jedné místnosti. ... Je v nejlepším zájmu každého, aby bylo zatčení provedeno pokojně, a jsem přesvědčen, armáda přijala, jsou citlivé, přiměřené a takové, aby bylo zatčení dosaženo s minimálním rizikem a nervozitou všech zúčastněných osob.“ Toto jsou legitimní úvahy, které mají vysvětlit a odůvodnit způsob, jakým byl vykonán vstup do domu žadatelů a jeho prohlídka. Soud nemá za to, že ve vztahu k některému ze žadatelů byly prostředky použité Orgány v tomto směru nepřiměřené sledovanému účelu.
100. Ani zápis a zadržení základních osobních údajů, které se týkají zatčené osoby nebo i jiných osob přítomných v době a na místě zatčení příslušnými orgány, nelze považovat za vybočení ze zákonných hranic postupu vyšetřování teroristického trestného činu. Žádný osobní údaj, který byl zazamenán v průběhu prohlídky rodinného domu nebo během pobytu paní Murrayové v

armádním středisku, se při postupu při zatčení a výslechu nejeví jako nemístný (viz výše uvedené body 12 a 15) Podobné závěry se vztahují na pořízení a zadržení fotografie paní Murrayové v armádním středisku (viz výše uvedené 13 a 14) v této souvislosti Soud také nemá za to, že by použité prostředky nebyly přiměřené ke sledovanému cíli.

101. Ve světle zvláštních skutečností případu Soud shledává, že různá opatření, proti kterým stížnosti mířily, lze považovat v demokratické společnosti za nezbytné pro předcházení zločinnosti ve smyslu článku 8 odst. 2.
102. Závěr
103. Závěrem tedy - nedošlo k porušení článku 8 vůči žádnému ze žadatelů.
104. Údajné porušení článku 13 Úmluvy
105. První žadatelka tvrdila, že v rozporu se článkem 13 Úmluvy neměla podle národního práva žádné účinné prostředky nápravy svých nároků podle článků 5 a 8. Článek 13 zní takto: „Každý, jehož práva a svobody, přiznané [touto] Úmluvou, byly porušeny, musí mít účinné prostředky nápravy před národním orgánem, bez ohledu na to, zda bylo porušení způsobeno osobami při plnění úředních povinností.“
106. Nároky ze zatčení, zadržení, neinformování o důvodech zatčení (článek 5 odst. 1 a 2)
107. Komise nepovažovala za nezbytné posuzovat stížnost podle této části z toho důvodu, že s ohledem na její závěry o tom, že článek 5 odst. 5 nebyl porušen, nevznikla podle článku 13 žádná další otázka. Vláda konstatovala, že pokud bylo shledáno porušení článku 5 odst. 5, stanovisko Komise bylo správné, avšak pokud tomu tak nebylo, byly požadavky článku 13 splněny.
108. Podle systému ochrany práv a svobod a osobní bezpečnosti představuje odstavec 4 článku 5 lex specialis (viz rozsudek Brannigan a další versus Spojené království ze dne 26. května 1993, série A č. 258-B, str. 57, § 76), který stanoví: „Každý, kdo byl zbaven své svobody zatčením nebo zadržením, má právo zahájit řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zadržení a nařídil propuštění, pokud by zadržení zákonné nebylo.“ Rozsah tohoto zvláštního práva v souvislosti se zatčením a zadržením podle legislativy pro mimořádné situace Severního Irsku byl Soudem posouzen, a to v rozsudcích Brogan a další a Fox, Campbell a Hartley (na citovaném místě, strany 34-35, § 65, resp. strany 20-21, § 45). První žadatelka si však v žádném stádiu řízení před orgány Úmluvy nestěžovala podle článku 5 odst. 4. Soud nevidí na základě skutečností ani na základě práva důvod zkoumat, zda byly v tomto případě splněny méně přísné požadavky článku 13.
109. Nároky ze vstupu a prohlídky (článek 8)
110. První žadatelka namítala, že účinné prostředky nápravy jejích nároků podle Článku 8 ohledně jednání armády při vstupu do jejího domu a jeho prohledávání chyběly, jelikož by národní řízení, která se mohla konat v sousvislosti se vstupem a prohlídkou, selhala, protože národní právo pro taková jednání stanoví zákonnou výjimku. Komise vyjádřila názor, že podle národního práva existovaly vhodné prostředky nápravy, zejména ve formě žaloby pro delikt proti majetku. Vláda odůvodnění Komise akceptovala a přijala.
111. Také Soud dospívá ke stejnému závěru jako Komise. Článek 13 zaručuje dosažitelnost prostředků nápravy na národní úrovni, aby bylo zajištěno, že výkon podstaty práv z Úmluvy, ať už se děje jakoukoliv formou, je v domácím právním řádu zajištěn. Tento důsledek tedy vyžaduje, aby ustanovení o národních prostředcích nápravy umožňovala příslušnému „národnímu orgánu“ jak projednávat podstatu příslušné stížnosti podle Úmluvy, tak v meritorních případech poskytnout příslušnou podporu (viz inter alia rozsudek Vilvarajah a další versus Spojené království ze dne 30. října 1991, série A č. 215, str. 39, článek 122, a zde uváděná rozhodnutí). Prostředky nápravy, dostupné pro paní Murrayovou, by byly tyto podmínky splnily. Jak zdůraznila Komise, její nejasné vyhlídky na úspěch ve světle zvláštních okolností jejího případu neumenšují „účinnost“ prostředků nápravy pro účely článku 13 (tamtéž).
112. Nároky z pořízení a zadržení fotografie a osobních údajů (článek 8)

113. Pokud se týče jejich nároků podle článku 8 z pořízení a zadržení fotografie a osobních údajů, první žadatelka souhlasila se zvláštním stanoviskem Sira Basila Halla, který byl toho názoru, že vzhledem k tomu, že právo Severního Irska neposkytovalo jednotlivci v jejím postavení ochranu, přičemž neexistovalo žádné zákonem uznávané obecné právo na soukromí, došlo k porušení článku 13. Komise, citující precedenční právo Soudu (viz rozsudek James a další versus Spojené království ze dne 24. února 1986, série A. č. 98, strany 47-48, §§ 85-86), dospěla k závěru, že jelikož byla stížnost první žalobkyně namířena proti obsahu práva Severního Irska, článek 13 neposkytuje žádné právo na prostředky nápravy; a pokud lze říci, že protestovala proti způsobu, jakým bylo právo v jejím případě uplatněno, nemohla podat před soudy Severního Irska stížnost. Vláda odůvodnění Komise akceptovala a přijala.
114. V tomto bodě Soud taktéž dospívá ke stejnému závěru jako Komise. Zda tak, jak bylo uplatněno v případě paní Munayové, jí příslušné národní právo zajistilo dostatečnou míru ochrany jejího práva na respektování jejího soukromého života, je skutečnou otázkou podle článku 8. Skutečnosti, na které si v této souvislosti paní Murrayová stěžovala podle článku 8. již v tomto rozsudku byly shledány neslučitelnými s požadavky článku 8 (viz výše uvedené body 83 až 95). Článek 13 sám o sobě nezachází tak daleko, aby paní Murrayové zaručil prostředek nápravy, který by jí umožnil napadnout obsah práva Severního Irska před národním orgánem (viz rozsudek James a další versus Spojené království, na citovaném místě). U zbývajících částí měla k dispozici účinné prostředky nápravy vznesením jakéhokoliv nároku pro rozpor s příslušným národním právem.
115. Závěr
116. Skutkový děj tohoto případu tedy nezakládá porušení článku 13 vůči první žadatelce.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ:

1. rozhoduje čtrnácti hlasy ku čtyřem, že vůči první žadatelce nedošlo k porušení článku 5 odst. 1 Úmluvy;
2. rozhoduje třinácti hlasy ku pěti, že vůči první žadatelce nedošlo k potušení článku 5 odst. 2 Úmluvy;
3. rozhoduje třinácti hlasy ku pěti, že vůči první žadatelce nedošlo k porušení článku 5 odst. 5 Úmluvy;
4. rozhoduje patnácti hlasy ku třem, že vůči žádnému ze žadatelů nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy;
5. rozhoduje jednomyslně, že není nutné podle článku 13 Úmluvy posuzovat stížnost první žadatelky, týkající se prostředků nápravy jejich nároků podle článku 5 odst. 1 a 2;
6. rozhoduje jednomyslně, že vůči první žadatelce u zbývajících bodů nedošlo k porušení článku 13 Úmluvy.

Vyhotoveno v jazyce anglickém a francouzském a vyhlášeno při veřejném jednání v Paláci lidských práv ve Strashbourgu dne 28. října 1994.

Herbert PETZOLD

úřadující tajemník

Rolv RYSSDAL

předseda